

Nieuw stuk van Ilay den Boer tijdens Over het IJ Festival

De deceptie van het beloofde land

■ THEATER

door ESTHER KLEUVER

'Jouw voorhoofd dat getooid is met zwart goud kruipt naar mijn lippen als een woord naar zijn gedicht. Als een dronkaard zal ik tot de ochtend, tot het licht, in jouw oor fluisteren: jouw voorhoofd is getooid met zwart goud.' Het lied van Avraham Chalfi symboliseert het haat-liefdegevoel dat de joods-Israëliische theatermaker Ilay den Boer voor zijn geboorteland, de staat Israël, voelt.

„Ik hou zo ontzettend veel van dat land, het is mijn thuis. Ik ben er geboren, heb er de eerste dingen aangeraakt, gezien en geroken. Maar dat thuis is verraderlijk. Het doet zo veel pijn om te zien hoe we het zelf langzaam kapot aan het maken zijn. We hebben dat prachtige beloofde land teruggebracht tot een lelijke deceptie. Daar gaat ook dit lied over”, legt hij uit.

Tweede deel

Of het nummer terugkeert in zijn nieuwste voorstelling *Janken en Schieten*, die tijdens het Over het IJ Festival in Amsterdam voor het eerst te zien is, weet hij nog niet. Maar dan volgen er nog vier kansen, want het stuk is slechts het tweede deel uit de zesdelige reeks *Het Beloofde Feest* die hij maakt bij het Huis van Bourgondie. Door steeds vanuit een ander perspectief (o.a. vanuit zijn oma, zijn moeder en zijn Neder-

landse vader) de geschiedenis van een joodse familie te vertellen, komt tegelijkertijd de complexiteit van de problematiek in Israël aan de orde.

Schoof het publiek in het eerste deel, *Eet Smakelijk*, nog aan bij de bar-mitswamaaltijd van Ilay den Boer (1986), in *Janken en Schieten* nemen de toeschouwers plaats in een bus om door het verleden van zijn oma te reizen. Ze zijn er getuige van hoe zij rond de Tweede Wereldoorlog vanuit Litouwen op de vlucht sloeg en vijf jaar later na allerlei omzwervingen door Europa uiteindelijk in Israël terechtkwam.

Den Boer baseerde de voorstelling deels op de dagboeken die zijn oma in die tijd bijhield. „Ik ben nog nooit zo dicht bij de Holocaust geweest als tijdens het lezen van die aantekeningen.

Aan de ene kant begrijp je dan waarom ze zo wanhopig aan dat idee van het beloofde land vasthield, maar aan de andere kant wist ze ook heel goed hoe het was om onderdrukt te worden. En dan sta je toch toe dat dat ook anderen weer overkomt.”

Oordeel

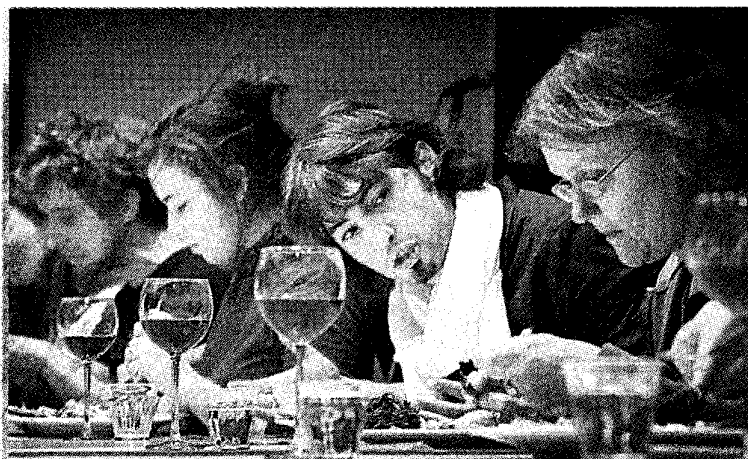
De jonge theatermaker is aan de reeks theatervoorstellingen begonnen omdat hij zich verbaasde over de manier waarop er in Nederland over het onderwerp Israël wordt gesproken. „Iedereen heeft er wel een oordeel over, maar niemand weet eigenlijk precies hoe het in elkaar steekt. Ikzelf ook niet. Ik keur het geweld dat Israël uitoefent af, maar het is te gemakkelijk om het land alleen maar als de grote agressor af te schilderen. En hoe meer

kanten je belicht, hoe complexer het wordt.”

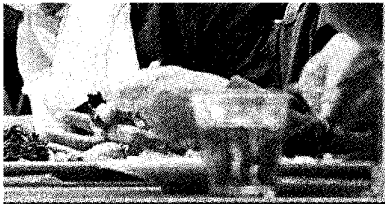
Zelfs binnen zijn eigen familie bestaan heftige meningsverschillen. Zo stond zijn oma voor honderd procent achter de staat Israël, keerde zijn eigen moeder zich ervan af en werd Ilay den Boer door een oom voor landverrader uitgemaakt toen hij weigerde in dienst te gaan. Met het maken van de toneelserie heeft hij vooral bij zijn Israëlische familieleden geen vrienden gemaakt. Hij trekt zich daar niet zoveel van aan en probeert hoe dan ook voor alle partijen begrip op te brengen. Al vraagt hij zich soms ook wel af waar hij aan is begonnen. „Dat zit 'm niet in het persoonlijke. Ik ben nu op een punt dat ik de enorme kracht van persoonlijk theater zie. Maar ik krijg het af en toe wel Spaans benauwd van de problematiek die ik hiermee aansnijdt.”

Het Over het IJ Festival duurt van 2 t/m 12 juli op het NDSM-terrein in Amsterdam-Noord. Voor meer info: www.overhetij.nl
Janken en Schieten van Ilay den Boer is daar te zien van 3 t/m 12 juli.
Zijn stuk Eet Smakelijk is nog te zien in augustus en september tijdens het Theaterfestival.
Voor meer info: www.huisvanbourgondie.nl

'Afen toe
benauwd van
de problematiek
die ik aansnijdt'

■ Ilay den Boer nodigde het publiek in zijn voorstelling Eet Smakelijk uit aan tafel voor een bar mitswa-maaltijd.

ceptie van oofde land

*'Afen toe
enauwd van
problematiek*

■ Met het maken van zijn toneelserie heeft Den Boer vooral bij zijn Israëlische familie geen vrienden gemaakt.

FOTO'S: THEATERLAND.NL, MOON SARIK